

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 3. Vtrum fruitio sit tantum vltimi finis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

proprie dicta, potest tamen ei superuenire nouus motus auersionis vitalis ex praesentia mali, qui specie sit distinctus a priore nolitio: posset tamen generatim vocari nolitio, quia est vitalis auersio a malo praesenti.

Obijcitur Tertio, Omnis actus voluntatis est in eius potestate: sed delectatio & tristitia non sunt in potestate voluntatis: ergo, &c.

Respondeo, Omnem actum voluntatis in hac vita, qui sit ex perfecto rationis usu, esse quidem in potestate voluntatis, sed mediate vel immediate, non autem immediate; ut patet in electione medij necessarij supposita efficaci intentione. Itaque tristitia & delectatio, etsi non sint immediate in potestate voluntatis, sunt tamen mediate. Posito enim amore alicuius boni, & illius boni praesentia, necessariò resultat gaudium & delectatio. Et posito odio alicuius obiecti, & eius praesentia, necessariò emicat tristitia. Sed haec necessitas solùm est ex suppositione alicuius rei, quae est in mea potestate. Si enim tollam amorem & odium, vel cogitationem aliò diuertam; tollam etiam gaudium & tristitiam.

ARTICVLVS II.

Vtrum frui tantum conueniat naturae rationali, an etiam brutis?

Prima Conclusio. Perfecta fruitio soli naturae rationali competit; scilicet Deo, Angelo, homini. Ratio est, quia fruitio est quaedam vitalis inhaesio appetitus in bono praesente propter ipsum. Atqui sola natura rationalis distinctè cognoscit rationem boni, eiusque habitudinem ad subiectum: ergo, &c.

Secunda Conclusio. Brutis non conuenit ratio fruitiois nisi imperfectè. Ratio est, quia non cognoscunt rationem boni nisi confusè; non enim cognoscunt proportionem & conuenientiam, quam habet cum subiecto, & sitne propter se, an propter aliud conueniens.

Notandum est, Fruitionem, id est, gaudium & delectationem nasci ex tribus, ex potentia, obiecto, & coniunctione obiecti per aliquem actum vitalem, ut per cognitionem intellectus vel sensus. Vnde sequitur, ceteris paribus eò maiorem esse & perfectiorem fruitionem, quò aliquid horum trium perfectius fuerit; & consequenter perfectissimam esse ex visione Dei. Nam haec nascitur in suprema potentia, ex suprema coniunctione boni supremi. Si enim tanta est delectatio appetitus sensitui ex bonis infimis per sensum apprehensis, quanta erit in appetitu supremo, ex infinito bono, visione beatifica nobis vnito?

ARTICVLVS III.

Vtrum fruitio sit tantum ultimi finis?

Prima Conclusio. Fruitio proprie tantum est ultimi finis.

Probat, Quia fruitio proprie designat quietem voluntatis in aliquo bono delectabili. Atqui voluntas in nullo bono perfecte quiescit nisi in ultimo; scilicet, post quod non sperat aliud;

quamdiu enim aliud sperat, non sistit, sed est inquietata, donec obtinuerit quod censet sibi ultimo esse obtinendum. Hoc modo D. Aug. passim vtitur nomine fruitiois, ut lib. 83. qq. q. 30. cum ait, *Omnem humanam peruersionem esse, fruendis velle, & vrendis frui.* Et lib. 1. de doct. Christ. c. 3. vbi dicit, *Tantum fruendum esse Patre, Filio & Spiritu sancto.*

Secunda Conclusio. Quodam tamen modo rectè dicimur frui quouis alio bono, quod propter se diligimus, etiamsi non habeamus illud pro ultimo fine.

Probat, Quia omne tale bonum habet in se vnde delectet, & voluntatè in se quiescere faciat, si non omnino, certè in praesenti negotio, & in praesenti intentione, in qua est vltimum. Confirmatur ex D. Augustino l. 1. de doct. Christ. c. 4. vbi dicit, *Frui est amore inhaerere alicui rei propter se ipsam.* Fruimur ergo omni bono, quòd propter se diligimus; si illud praesens habeamus. Sic dicimur frui amicis & amicorum consortio, contemplatione caelesti, lectione Scripturarum, & similibus. Aduerte tamen, si illud bonum quo fruimur, non sit in se honestum, talem quoque fruitioem non fore honestam. Talis enim est delectatio, quale est bonum quo delectamur.

Dices, Delectatio est tantum de bono delectabili: atqui bonum delectabile distinguitur ab honesto tamquam diuersum genus boni; ergo nulla delectatio per se & intrinsecè est honesta, neque versatur circa bonum honestum.

Respondeo, Omne bonum honestum adamatum esse delectabile, & in sua intrinseca ratione includere vim delectandi: vnde si praesens fuerit, cauabit delectationem. Colligitur ex D. Aug. l. 1. de doct. Christ. c. 33. *Cum adest, inquit, quod diligitur, etiam delectatione secum gerat necesse est.* Ratio est, quia delectatio nascitur ex praesentia boni adamati, qualecumque illud bonum sit, siue delectabile tantum, siue honestum. Vnde quando bonum diuiditur in honestum & delectabile, per delectabile intelligitur, vel quòd solùm delectabile est, & non honestum; ut sunt bona sensibilia: vel solùm ista membra ratione distinguuntur: nam ipsa bonitas honesti est delectabilis, & eius delectatio est bonum honestum; neque haec rationes per vllam potentiam possunt separari.

D V B I V M.

Vtrum etiam medijs fruamur quatenus media sunt?

Respondeo & Dico Primo, Si frui accipiat, ut idè sit quod cum delectatione vti, (quomodo definitur à D. Augustino lib. 1. de doct. Christ. c. 33.) rectè dicimur frui medijs; etiam ut media sunt. Ratio est; quia proprie vtimur medijs, & ex illorum usu percipimus delectationem: sic dicimur frui hereditate, opibus, domo, consortio, &c. etiamsi haec non amentur propter seipsa: sed solùm propter vitæ commoda, quæ per ea comparantur.

Notandum tamen, vsum medijs non adferre delectationem ratione bonitatis intrinsecae (quia bonitas medij intrinseca, sicut nec amatur propter se, ita neque delectare potest per se) sed solùm ratione bonitatis finis, ob quem bonitas medij amatur. Confirmatur, Quia tota bonitas

G ij quæ est

Quomodo gaudium & tristitia sint in nostra potestate.

4 Frui naturae rationali competit perfecte.

Brutis imperfectè.

Est etiam aliorum bonorum.

Fruitio iuxta August.

Bonum honestum, est delectabile, August.

6

Media per se non sunt obiectum delectationis.

quæ est in medijs vt media sunt, nihil est aliud quam vtilitas eorum ad finem, seu efficacia quam habent ad finem comparandum: sed hæc efficacia non est amabilis nisi ob finem: ergo nec delectabilis nisi ratione finis. Patet exemplis. Medicina enim non delectat, neque gaudio afficit, nisi ratione sanitatis, quæ in illa apprehenditur: pecunia non delectat, nisi quatenus in ea, tamquam in virtute causæ apprehendimus nos habere huius vitæ commoda.

Apostolus ad Philamonem.

Dico Secundò, Si frui accipiatur, vt idem sit, quod quiescere in aliquo bono propter se adamoto (quod est propriè frui, vt accipit Aug. lib. 10. de Trinit. c. 10.) sic non dicimur vilo modo frui medijs, vt media sunt; quia non quiescimus in illis, sed vltè ius tendimus vt ibi quiescamus. Nec obstat illud Apostoli ad Philamonem, Ita, frater, ego te fruam in Domino, sensus enim est, fac vt fruatur tuo beneficio in Onesimo, quod beneficium erat ignoscere Onesimo, & illud benè tractare. Hoc

enim Apostolus censebat sibi ipsi fieri. Itaque hic locus ad præsens negotium nihil facit.

ARTICVLVS IV.

Vtrum fruitio sit solum finis habitus?

Prima Conclusio. Fruitio perfecta non est nisi finis iam perfectè obtenti. Probat, quia fruitio perfecta est quies animi perfecta in bono: atqui animus non quiescit, nisi sine perfectè obtento: ergo, &c.

Secunda Conclusio, Fruitio imperfecta est sine imperfectè obtento, scilicet obtento in spe. Probat, quia qui habet spem obtinendi, iam aliquo modo censetur habere finem, habet enim eum in medijs, per quæ sperat, tamquam in causis: vnde Apostolus ad Rom. 12. Spe gaudentes.

Q V Æ S T I O XII.

De Intentione.

ARTICVLVS I.

Vtrum Intentio sit actus voluntatis?

Intentio, vnde dicitur.

Conclusio. Intentio est actus voluntatis. Probat D. Thom. ab etymo nominis. Intentio enim dicitur ab eo, quod est tendere ad aliquem terminum seu finem; atqui tendere in finem pertinet primò ad voluntatem; nam voluntas ceteras etiam animæ vires in finem dirigit: ergo intentio est actus voluntatis. Idem probari potest ex nominis vsu. Intendere enim lucrum, sanitatem, honores, iuxta communem vsum loquendi, nihil est aliud quam velle hæc per aliqua media consequi: atqui velle consequi, est actus voluntatis: ergo.

Intentio quid.

Hinc patet, Intentionem ex parte rei nihil esse aliud, quam desiderium efficax, id est, quo quis ita desiderat aliquid consequi, vt ex vi huius desiderij moueatur ad executionem.

Dices, Intentio est tendentia voluntatis in finem per certa media: atqui desiderij non includit certa media; ergo distinguitur à desiderio.

Resp. Nò est de ratione Intentionis vt expressè contineat volitionem certorum mediorum; sed sufficit vt implicite contineat volitionem mediorum in genere. Confirm. Quia intentio est causa electionis mediorum; sicut assensus principiorum est causa assensus conclusionis: ergo est prior volitione mediorum, ac proinde non magis includit volitionem mediorum, quam desiderium efficax.

Intendere finem & efficaciter eum velle &c. eadem sunt.

Hinc sequitur, eadem esse, intendere finem, efficaciter velle, aut amare, aut desiderare finem, Efficaciter, inquam, id est, eo modo, vt ex vi illius volitionis vel desiderij, mouearis ad executionem: vnde Græci non habent proprium nomen, quo expriment actum intentionis; sed vocant eam βούλησιν, id est, Volitionem, & πρόθεσιν, propositum, id est, appetitum rationalem, & πρόθεσιν, propositum.

Vide Aristotelem 3. Ethic. c. 2. & Damascenum lib. 2. de Fide, cap. 22.

Notandum in Respons. ad quartum, finem, id est, bonum quoduis per se amabile, posse tripliciter spectari. Primò, Vt est præsens; sic versatur circa illud fruitio. Secundò, Vt est absens, per aliqua tamen media comparandum; sic versatur circa illud intentio. Tertio, Secundum se nudè; sic versatur circa illud amor, vt est primus affectus, seu prima boni complacentia, quæ etiam voluntas dicitur. Itaque tres actus versantur circa finem tamquam obiectum. Medium verò per se non potest nisi vno modo spectari, scilicet vt est vtile ad finem obtinendum. Esse autem absens vel præsens, est illi commune cum fine.

ARTICVLVS II.

Vtrum Intentio tantum sit vltimi finis?

Conclusio est, Intentionem circa quemuis finem versari posse, non tantum circa vltimum. Ratio est, quia quoduis bonum per se amabile, potest esse terminus motus voluntatis; ac proinde si per media potest comparari, potest intendi.

DVBIVM.

Vtrum Media quatenus habent rationem boni vtilis, possint intendi?

Respondeo, Propriè loquendo, non posse sic intendi. Ratio est; quia motus voluntatis non sinit in medijs, neque in eorum intrinseca bonitate seu vtilitate: sed vltè tendit in finem, & in eo sinit: atqui illud duntaxat intenditur in quo motus voluntatis sinit, vt in termino. Quare in omni volitione, vbi vnum medium appetitur, propter aliud medium, v. g. cum vis adire medicum, propter pharmacum; pharmacum sumere, ob euacuationem; euacuationem facere ob sanita-